

Закон України "Про зайнятість населення"

В умовах ринкової економіки і рівноправності різних форм власності цей Закон визначає правові, економічні та організаційні основи зайнятості населення України та його захисту від безробіття, а також соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про зайнятість населення

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 14, ст.170)

(Вводиться в дію Постановою ВР
N 804-XII [804-12] від 01.03.91, ВВР, 1991, N 14, ст.171)

(У тексті Закону посилання "Української РСР" замінено на посилання "України", "Рада Міністрів Української РСР, Рада Міністрів УРСР" - на "Кабінет Міністрів України", "республіка" - на "державна", "місцеві Ради народних депутатів" - на "місцеві державні адміністрації, виконавчі комітети відповідних Рад народних депутатів", "виконавчі комітети місцевих Рад народних депутатів" - на "місцеві органи державної виконавчої влади" згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

(У тексті Закону слова "місцеві державні адміністрації, виконавчі комітети відповідних Рад народних депутатів", "місцеві органи державної виконавчої влади" в усіх відмінках замінено відповідно словами "місцеві Ради народних депутатів", "виконавчі комітети місцевих Рад народних депутатів" у відповідних відмінках згідно із Законом N 206/94-ВР [206/94-ВР] від 14.10.94)

(У тексті Закону слова "місцеві Ради народних депутатів", "виконавчі комітети місцевих Рад народних депутатів", "Ради народних депутатів", "стипендія" в усіх відмінках замінено відповідно словами "місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад", "місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування", "місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад", "матеріальна допомога" у відповідних відмінках згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

В умовах ринкової економіки і рівноправності різних форм власності цей Закон визначає правові, економічні та організаційні основи зайнятості населення України і його захисту від безробіття, а також соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Зайнятість населення

1. Зайнятість - це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб і така, що, як

правило, приносить їм дохід у грошовій або іншій формі. (Частина перша пункту 1 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Зайнятість населення, що проживає на території України, забезпечується державою шляхом проведення активної соціально-економічної політики, спрямованої на задоволення його потреб у добровільному виборі виду діяльності, стимулювання створення нових робочих місць і розвитку підприємництва.

2. Громадяни України вільно обирають види діяльності, які не заборонені законодавством, у тому числі і не пов'язані з виконанням оплачуваної роботи, а також професію, місце роботи відповідно до своїх здібностей.

Примушування до праці в будь-якій формі не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством України. Добровільна незайнятість громадян не є підставою для притягнення їх до адміністративної або кримінальної відповідальності.

3. В Україні до зайнятого населення належать громадяни, що проживають на території держави на законних підставах:

а) працюючі по найму на умовах повного або неповного робочого дня (тижня) на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форм власності, у міжнародних та іноземних організаціях в Україні і за кордоном;

б) громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою, включаючи підприємців, осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю, творчою діяльністю, члени кооперативів, фермери та члени їх сімей, що беруть участь у виробництві;

в) обрані, призначені або затверджені на оплачувану посаду в органах державної влади, управління та громадських об'єднаннях;

г) які проходять службу в Збройних Силах України, Службі безпеки України, Державній прикордонній службі України, військах внутрішньої та конвойної охорони і Цивільної оборони України, органах внутрішніх справ України, інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України, альтернативну (невійськову) службу; (Підпункт "г" пункту 3 статті 1 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2171-III [2171-14] від 21.12.2000, N 662-IV [662-15] від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.08.2003 року)

(Підпункт "д" пункту 3 статті 1 виключено на підставі Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

е) які проходять професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації з відривом від виробництва; навчаються в денних загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах; (Підпункт "е" пункту 3 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

(Підпункт "є" пункту 3 статті 1 виключено на підставі Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

ж) працюючі громадяни інших країн, які тимчасово перебувають в Україні і виконують функції, не пов'язані із забезпеченням діяльності посольств і місій.

4. Законодавством України можуть передбачатися й інші категорії зайнятого населення.

Стаття 2. Безробітні

Безробітними визнаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній

службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи. (Частина перша статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

У разі неможливості надати підходящу роботу безробітному може бути запропоновано пройти професійну перепідготовку або підвищити свою кваліфікацію.

Не можуть бути визнані безробітними громадяни:

а) віком до 16 років, за винятком тих, які працювали і були вивільнені у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, реорганізацією, перепрофілюванням і ліквідацією підприємства, установи і організації або скороченням чисельності (штату);

б) які вперше шукають роботу і не мають професії (спеціальності), в тому числі випускники загальноосвітніх шкіл, у разі відмови їх від проходження професійної підготовки або від оплачуваної роботи, включаючи роботу тимчасового характеру, яка не потребує професійної підготовки; (Підпункт "б" частини третьої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

в) які відмовились від двох пропозицій підходящої роботи з моменту реєстрації їх у службі зайнятості як осіб, які шукають роботу; (Підпункт "в" частини третьої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

г) які мають право на пенсію відповідно до законодавства України.

(Статтю 2 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

У разі відсутності підходящої роботи рішення про надання громадянам статусу безробітних приймається державною службою зайнятості за їх особистими заявами з восьмого дня після реєстрації у центрі зайнятості за місцем проживання як таких, що шукають роботу. Реєстрація громадян провадиться при пред'явленні паспорта і трудової книжки, а в разі потреби - військового квитка, документа про освіту або документів, які їх замінюють. (Статтю 2 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Порядок реєстрації, перереєстрації та ведення обліку громадян, які шукають роботу, і безробітних державною службою зайнятості визначається Кабінетом Міністрів України. (Частина статті 2 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 3. Основні принципи державної політики зайнятості населення

Державна політика України зайнятості населення базується на таких принципах:

забезпечення рівних можливостей усім громадянам, незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, віку, політичних переконань, ставлення до релігії, в реалізації права на вільний вибір виду діяльності відповідно до здібностей та професійної підготовки з урахуванням особистих інтересів і суспільних потреб;

сприяння забезпеченню ефективної зайнятості, запобіганню безробіттю, створенню нових робочих місць та умов для розвитку підприємництва;

координації діяльності у сфері зайнятості з іншими напрямками економічної і соціальної політики на основі державної та регіональних програм зайнятості;

співробітництва професійних спілок, асоціацій (спілок) підприємців, власників підприємств, установ, організацій або

уповноважених ними органів у взаємодії з органами державного управління в розробці, реалізації та контролі за виконанням заходів щодо забезпечення зайнятості населення; міжнародного співробітництва у вирішенні проблем зайнятості населення, включаючи працю громадян України за кордоном та іноземних громадян в Україні.

Стаття 4. Державні гарантії права на вибір професії та виду діяльності

(Назва статті 4 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

1. Держава гарантує працездатному населенню у працездатному віці в Україні:

а) добровільність праці, вибір або зміну професії та виду діяльності; (Підпункт "а" пункту 1 статті 4 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

б) захист від необгрунтованої відмови у прийнятті на роботу і незаконного звільнення, а також сприяння у збереженні роботи;

в) безплатне сприяння у підборі підходящої роботи і працевлаштуванні відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти, з урахуванням суспільних потреб, всіма доступними засобами, включаючи професійну орієнтацію і перепідготовку;

г) компенсацію матеріальних витрат у зв'язку з направленням на роботу в іншу місцевість;

д) виплату вихідної допомоги працівникам, які втратили постійну роботу на підприємствах, в установах і організаціях, у випадках і на умовах, передбачених чинним законодавством; (Підпункт "д" пункту 1 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

е) безплатне навчання безробітних нових професій, перепідготовку в навчальних закладах або в системі державної служби зайнятості з виплатою матеріальної допомоги;

є) виплату безробітним в установленому порядку допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги членам сім'ї, які перебувають на їх утриманні, та інших видів допомоги; (Підпункт "є" пункту 1 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

ж) включення періоду перепідготовки та навчання нових професій, участі в оплачуваних громадських роботах, одержання допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги по безробіттю до загального трудового стажу, а також до безперервного трудового стажу; (Підпункт "ж" пункту 1 статті 4 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

з) надання роботи за фахом на період не менше трьох років молодим спеціалістам - випускникам державних навчальних закладів держави, раніше заявлених підприємствами, установами, організаціями.

2. Державні органи забезпечують публікацію статистичних даних та інформаційних матеріалів про пропозиції та попит на робочу силу, можливості працевлаштування, професійної підготовки і перепідготовки, професійної орієнтації і соціально-трудової реабілітації.

Стаття 5. Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення

1. Держава забезпечує надання додаткових гарантій щодо працевлаштування працездатним громадянам у працездатному віці, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних конкурувати на ринку праці, у тому числі:

- а) жінкам, які мають дітей віком до шести років;
- б) саодиноким матерям, які мають дітей віком до чотиринадцяти років або дітей-інвалідів;
- в) молоді, яка закінчила або припинила навчання у середніх загальноосвітніх школах, професійно-технічних або вищих навчальних закладах, звільнилася зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби і якій надається перше робоче місце, дітям (сиротам), які залишилися без піклування батьків, а також особам, яким виповнилося п'ятнадцять років і які за згодою одного із батьків або особи, яка їх замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу; (Підпункт "в" пункту 1 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2429-IV [2429-15] від 01.03.2005)
- г) особам передпенсійного віку (чоловікам по досягненні 58 років, жінкам - 53 років);
- д) особам, звільненим після відбуття покарання або примусового лікування.

2. Для працевлаштування зазначених у пункті 1 цієї статті категорій громадян місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад за поданням центрів зайнятості встановлюють квоту робочих місць для підприємств (об'єднань), установ і організацій незалежно від форм власності та організаційних форм з чисельністю працюючих понад 20 осіб для бронювання ними до 5 відсотків загальної кількості робочих місць, у тому числі з гнучкими формами зайнятості.

У разі якщо на підприємстві (об'єднанні), в установі, організації працює передбачена абзацом першим цього пункту кількість осіб, які належать до категорій громадян, зазначених у пункті 1 цієї статті, квота для цих підприємств не встановлюється. Чисельність працюючих, які належать до категорій громадян, зазначених у пункті 1 цієї статті, враховується при встановленні квоти для цих підприємств (об'єднань), установ, організацій. У разі скорочення чисельності або штату працівників підприємств, установ і організацій у розмірі, що перевищує встановлену квоту, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад зменшують або взагалі не встановлюють квоти для цих підприємств, установ і організацій.

Порядок квотування і бронювання робочих місць та працевлаштування на них зазначених категорій громадян встановлюється Кабінетом Міністрів України.

(Пункт 2 статті 5 в редакції Закону N 2429-IV [2429-15] від 01.03.2005)

3. У разі відмови у прийомі на роботу громадян із числа категорій, зазначених у пункті 1 цієї статті, у межах установленої броні з підприємств, установ і організацій державна служба зайнятості стягує штраф за кожну таку відмову у п'ятдесятикратному розмірі неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Одержані кошти спрямовуються до місцевої частини державного фонду сприяння зайнятості населення і можуть використовуватися для фінансування витрат підприємств, установ і організацій, які створюють робочі місця для цих категорій населення понад встановлену квоту. (Стаття 5 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1993-XII [1993-12] від 18.12.91, N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 206/94-ВР [206/94-ВР] від 14.10.94, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 6. Законодавство про зайнятість

1. Відносини зайнятості в Україні регулюються цим Законом та іншими законодавчими актами України, прийнятими відповідно до цього Закону.

Якщо міжнародним договором або угодою, укладеними Україною,

встановлено інші правила, ніж передбачені законодавством про зайнятість в Україні, то застосовуються правила міжнародних договорів і угод.

2. Законодавство про зайнятість поширюється на постійно проживаючих в Україні іноземних громадян і осіб без громадянства, якщо інше не передбачено законодавством України.

Стаття 7. Підходяща робота

1. Для громадян, які втратили роботу і заробіток (трудовий дохід), підходящою вважається робота, що відповідає освіті, професії (спеціальності), кваліфікації працівника і надається в тій же місцевості, де він проживає. Заробітна плата повинна відповідати рівню, який особа мала за попередньою роботою з урахуванням її середнього рівня, що склався в галузі відповідної області за минулий місяць. (Частина перша пункту 1 статті 7 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

При пропонуванні підходящої роботи враховується трудовий стаж громадянина за спеціальністю, його попередня діяльність, вік, досвід, становище на ринку праці, тривалість періоду безробіття.

Для громадян, які вперше шукають роботу і не мають професії (спеціальності), підходящою вважається робота, яка потребує попередньої професійної підготовки, або оплачувана робота (включаючи роботу тимчасового характеру), яка не потребує професійної підготовки, а для громадян, які бажають відновити трудову діяльність після перерви тривалістю понад шість місяців, - робота за спеціальністю, що потребує попередньої перепідготовки чи підвищення кваліфікації, а в разі неможливості її надання - інша оплачувана робота за спорідненою професією (спеціальністю). (Частина третя пункту 1 статті 7 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Для громадян, які працювали не за професією (спеціальністю) понад шість місяців, підходящою вважається робота, яку вони виконували за останнім місцем роботи, а робота за основною професією (спеціальністю) може бути підходящою за умови попередньої перепідготовки чи підвищення кваліфікації з урахуванням потреб ринку праці у цій професії (спеціальності). (Пункт 1 статті 7 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. У разі неможливості надання громадянину роботи за професією (спеціальністю) протягом шести місяців безробіття підходящою вважається робота, яка потребує зміни професії (спеціальності) з урахуванням здібностей, здоров'я громадянина і колишнього досвіду, доступних для нього видів навчання та потреб ринку праці у цій професії (спеціальності).

При зміні громадянами професії (спеціальності) за направленням державної служби зайнятості підходящою вважається робота як за новою, так і за попередньою професією (спеціальністю) за останнім місцем роботи.

(Пункт 2 статті 7 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

3. За рішенням місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних рад може встановлюватись транспортна доступність та інші критерії підходящої роботи, які посилюють соціальний захист населення.

Розділ II

ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗАЙНЯТІСТЬ

Стаття 8. Право громадян на працевлаштування

Громадяни мають право на працевлаштування і вибір місця роботи шляхом звернення до підприємства, установи, організації, індивідуального селянського (фермерського) господарства і до іншого роботодавця або при безплатному сприянні державної служби зайнятості.

Іноземці та особи без громадянства, крім найнятих відповідно до угоди про розподіл продукції, які прибули в Україну на визначений термін, одержують право на трудову діяльність лише за наявності в них дозволу на працевлаштування, виданого державною службою зайнятості України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України. Працевлаштування в Україні іноземців, найнятих інвестором у межах і за посадами (спеціальністю), визначеними угодою про розподіл продукції, здійснюється без отримання дозволу на працевлаштування. (Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1807-III [1807-14] від 08.06.2000)

У разі використання праці іноземців або осіб без громадянства без дозволу державної служби зайнятості України з підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, державна служба зайнятості стягує штраф за кожну таку особу у п'ятдесятикратному розмірі неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Ці кошти спрямовуються до державного фонду сприяння зайнятості населення.

Порядок і умови укладення трудового договору визначаються законодавством України про працю.

(Стаття 8 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 9. Право громадян на професійну консультацію, підготовку, перепідготовку і одержання інформації у сфері зайнятості

Громадяни, які звернулися до державної служби зайнятості як особи, що шукають роботу, мають право на безплатну професійну орієнтацію, консультацію, підготовку, перепідготовку, одержання відповідної інформації з метою вибору виду діяльності, професії, місця роботи, режиму праці.

Стаття 10. Право громадян на професійну діяльність за кордоном

Громадяни мають право займатися трудовою діяльністю у період тимчасового перебування за кордоном, якщо вона не суперечить чинному законодавству України і країни перебування. (Частина перша статті 10 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Інтереси громадян України, які тимчасово працюють за кордоном, захищаються угодами, що укладаються між Україною та іншими державами.

Стаття 11. Право громадян на соціальний захист у сфері зайнятості

Громадяни мають право на соціальний захист у сфері зайнятості згідно із законодавством України про зайнятість.

Особи, визнані у встановленому порядку безробітними, мають право на одержання допомоги по безробіттю.

Стаття 12. Право оскарження дій працівників

служби зайнятості

Громадяни мають право оскаржити дії працівників державної служби зайнятості до відповідного за підпорядкуванням органу цієї служби або до суду в порядку, встановленому законодавством. (Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Розділ III

РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 13. Регулювання зайнятості

1. З метою створення умов для повного здійснення громадянами права на працю держава передбачає: (Абзац перший пункту 1 статті 13 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97) заходи інвестиційної та податкової політики, спрямовані на раціональне розміщення продуктивних сил, підвищення мобільності трудящих, створення нових технологій, заохочення підприємництва, створення малих підприємств і застосування гнучких режимів праці та праці вдома, інші заходи, які сприяють збереженню і розвитку системи робочих місць; забезпечення прав і інтересів працівників, створення сприятливих умов на виробництві, вдосконалення законодавства про зайнятість населення і працю; проведення аналітичних та наукових досліджень структури економіки і прогнозування наступних змін якості й розподілу робочої сили; регулювання зовнішньоекономічної діяльності в частині залучення і використання іноземної робочої сили в Україні на основі квотування і ліцензування; сприяння в разі необхідності створенню додаткових робочих місць підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності, а також поліпшенню умов праці у суспільному виробництві; організацію професійної орієнтації. (Пункт 1 статті 13 доповнено абзацом згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. На території України запроваджується збір статистичної інформації та адміністративних даних, які відображають стан ринку праці та становище в сфері зайнятості населення. (Пункт 2 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3047-III [3047-14] від 07.02.2002)

Стаття 14. Державна і територіальні програми зайнятості населення

1. З метою сприяння зайнятості населення, задоволення потреб громадян у праці Кабінетом Міністрів України і місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування розробляються річні та довгострокові державна і територіальні програми зайнятості населення.

2. Державна і територіальні програми зайнятості населення спрямовані на:

- а) сприяння розвитку на структурній перебудові економіки, створенню умов для направлення вивільнюваних працівників у першу чергу на рентабельні виробництва і в пріоритетні галузі народного господарства;
- б) запобігання розвитку безробіття і його скорочення шляхом підвищення економічної заінтересованості підприємств і організацій у створенні додаткових робочих місць, переважно з гнучкими формами

зайнятості;

в) поліпшення системи відтворення робочої сили у поєднанні з розвитком робочих місць, професійної орієнтації, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації населення, ефективне використання трудових ресурсів;

г) захист безробітних та їх сімей від негативних наслідків безробіття та забезпечення зайнятості громадян, які потребують соціального захисту і нездатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці;

д) формування матеріальної, кадрової, інформаційної, фінансової та науково-методичної бази державної служби зайнятості; (Підпункт "д" пункту 2 статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3047-III [3047-14] від 07.02.2002)

е) заходи сприяння зайнятості населення, яке проживає в сільській місцевості.

Стаття 15. Добровільне переселення громадян і членів їх сімей

З метою забезпечення зайнятості населення і розвитку окремих регіонів України розробляються заходи щодо сприяння добровільному переселенню громадян України і членів їх сімей з виділенням відповідних матеріальних ресурсів та фінансових коштів.

Порядок розробки і реалізації цих заходів, а також надання пільг цим громадянам визначається законодавством України про порядок переселення сімей та організований набір робітників.

Стаття 16. Території пріоритетного розвитку

Кабінет Міністрів України визначає території, де розвиток робочих місць заохочується державою. Такі території (насамперед трудонадлишкові і з високим рівнем безробіття, сільські та гірські райони) на певний період набувають статусу територій пріоритетного розвитку.

Підприємства, організації, установи, що створюють на зазначених територіях свої виробництва, їх філіали і додаткові робочі місця, користуються пільгами в порядку і на умовах, визначених законодавством України та рішеннями місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних рад.

Стаття 17. Координаційні комітети сприяння зайнятості

Для підготовки погоджених рішень щодо здійснення політики зайнятості можуть створюватися координаційні комітети сприяння зайнятості з однакової кількості представників профспілок, органів державного управління, власників підприємств або уповноважених ними органів, підприємців.

Порядок формування координаційних комітетів і організація їх роботи визначаються представленими в них сторонами.

Стаття 18. Державна служба зайнятості

1. Для реалізації державної політики зайнятості населення, професійної орієнтації, підготовки і перепідготовки, працевлаштування та соціальної підтримки тимчасово не працюючих громадян у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, створюється державна служба зайнятості, діяльність якої здійснюється під керівництвом Міністерства праці та соціальної політики України, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Державна служба зайнятості складається з:

Державного центру зайнятості Міністерства праці та соціальної політики України, центру зайнятості Автономної Республіки Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських, районних, міськрайонних, міських і районних у містах центрів зайнятості, центрів організації професійного навчання незайнятого населення і центрів професійної орієнтації населення, інспекцій по контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення.

Регулювання правового становища державних службовців, які працюють у зазначених підрозділах державної служби зайнятості, здійснюється відповідно до Закону України "Про державну службу" [3723-12].

До складу державної служби зайнятості входять також навчальні заклади професійної підготовки незайнятого населення, інформаційно-обчислювальні центри, територіальні та спеціалізовані бюро зайнятості, центри реабілітації населення, підприємства, установи і організації, підпорядковані службі зайнятості.

(Пункт 1 статті 18 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. Послуги, пов'язані із забезпеченням зайнятості населення, надаються державною службою безплатно.

3. Діяльність державної служби зайнятості фінансується за рахунок коштів державного фонду сприяння зайнятості населення, передбачених на ці цілі. (Пункт 3 статті 18 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

4. У складі державної служби зайнятості створюється інспекція, що здійснює контроль за виконанням законодавства про зайнятість підприємствами, установами й організаціями, незалежно від форм власності і господарювання, фермерами та іншими роботодавцями. (Пункт 4 статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

5. Оподаткування діяльності підприємств та організацій, що входять до складу державної служби зайнятості, здійснюється відповідно до законодавства України. (Пункт 5 статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами N 608/96-ВР [608/96-ВР] від 17.12.96, N 498/95-ВР [498/95-ВР] від 22.12.95, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

6. Суб'єкти підприємницької діяльності можуть надавати платні послуги, пов'язані з профорієнтацією населення, посередництвом у працевлаштуванні громадян в Україні та за кордоном, лише на підставі дозволу (ліцензії), який видається Державним центром зайнятості Міністерства праці та соціальної політики України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. При наданні зазначених послуг без такого дозволу (ліцензії) державна служба зайнятості стягує з суб'єктів підприємницької діяльності штраф у п'ятдесятикратному розмірі неоподаткованого мінімуму доходів громадян за кожну особу, якій надавалися такі послуги, та припиняє цей вид їх діяльності. Одержані кошти спрямовуються до державного фонду сприяння зайнятості населення. (Пункт 6 статті 18 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 19. Обов'язки і права державної служби зайнятості

1. Державна служба зайнятості:

аналізує і прогнозує попит та пропозицію на робочу силу, інформує населення й державні органи управління про стан ринку праці;

консультує громадян, власників підприємств, установ і організацій або уповноважені ними органи, які звертаються до служби зайнятості, про можливість одержання роботи і забезпечення робочою силою, вимоги, що ставляться до професії, та з інших питань, що є корисними для сприяння зайнятості населення;

веде облік вільних робочих місць і громадян, які звертаються з питань працевлаштування; здійснює у порядку, встановленому законодавством, збір та опрацювання адміністративних даних, які відображають стан ринку праці та становище в сфері зайнятості населення; (Пункт 1 статті 19 доповнено абзацом згідно із Законом N 3047-III [3047-14] від 07.02.2002)

подає допомогу громадянам у підборі підходящої роботи і власникам підприємств, установ, організацій або уповноваженим ними органам у підборі необхідних працівників;

організує при потребі професійну підготовку і перепідготовку громадян у системі служби зайнятості або направляє їх до інших навчальних закладів, що ведуть підготовку та перепідготовку працівників, сприяє підприємствам у розвиткові та визначенні змісту курсів навчання й перенавчання;

надає послуги по працевлаштуванню та професійній орієнтації працівникам, які бажають змінити професію або місце роботи (у зв'язку з пошуками високооплачуваної роботи, зміною умов і режиму праці тощо), вивільнюваним працівникам і незайнятому населенню; (Абзац пункту 1 статті 19 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

реєструє безробітних і подає їм у межах своєї компетенції допомогу, в т. ч. і грошову;

бере участь у підготовці перспективних і поточних державної і територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття.

2. Державна служба зайнятості має право:

одержувати від підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, адміністративні дані по наявності вакантних робочих місць, характер і умови праці на них, про всіх вивільнюваних, прийнятих і звільнених працівників та інформацію про передбачувані зміни в організації виробництва і праці, інші заходи, що можуть призвести до вивільнення працівників; (Абзац другий пункту 2 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3047-III [3047-14] від 07.02.2002)

розробляти і вносити на розгляд місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних рад пропозиції про встановлення для підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, квоти прийняття на роботу осіб, які потребують соціального захисту і нездатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці, та направляти таких громадян для їх працевлаштування;

направляти для працевлаштування на підприємства, в установи і організації всіх форм власності при наявності там вільних робочих місць (вакантних посад) громадян, які звертаються до служби зайнятості, відповідно до рівня їх освіти і професійної підготовки;

направляти безробітних громадян за їх бажанням на оплачувані громадські роботи;

укладати за дорученням підприємств, установ і організацій всіх форм власності договори з громадянами при їх працевлаштуванні з попереднім (у разі потреби) професійним навчанням, оплатою вартості проїзду, добогих, а також подавати допомогу при переїзді на нове місце проживання та праці за рахунок коштів підприємств, установ і організацій;

розпоряджатися в установленому законодавством порядку коштами фонду сприяння зайнятості;

оплачувати вартість професійної підготовки осіб, працевлаштування яких потребує здобуття нової професії (спеціальності), а також установлювати їм на період навчання матеріальну допомогу у розмірах, передбачених законодавством України про зайнятість населення;

в установленому законодавством порядку подавати громадянам допомогу по безробіттю та матеріальну допомогу по безробіттю,

припиняти і відкладати їх виплати; (Абзац дев'ятий частини першої пункту 2 статті 19 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

вносити пропозиції до місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних рад про зупинення на строк до 6 місяців рішення підприємств про вивільнення працівників у разі утруднення їх наступного працевлаштування з одночасною частковою або повною компенсацією витрат підприємств, викликаних цією відстрочкою, у порядку, визначеному законодавством України; (Абзац десятий частини першої пункту 2 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

стягувати з підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, суми прихованих або занижених обов'язкових зборів та недоїмок до державного фонду сприяння зайнятості населення; (Частина першу пункту 2 статті 19 доповнено абзацом одинадцятим згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

компенсувати до 50 процентів витрат підприємствам, установам і організаціям на перепідготовку працівників, які підлягають скороченню у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, за умови їх працевлаштування. (Частина першу пункту 2 статті 19 доповнено абзацом дванадцятим згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Розміри витрат та джерела їх фінансування у випадках, передбачених цим пунктом, визначаються відповідно до законодавства України рішеннями місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування за поданням координаційних комітетів сприяння зайнятості. (Частина друга пункту 2 статті 19 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 20. Участь підприємств, установ і організацій у реалізації державної політики зайнятості

1. Підприємства, установи і організації, незалежно від форм власності, їх службові особи зобов'язані сприяти проведенню державної політики зайнятості на основі:

додержання законодавства про працю, а також прийнятих відповідно до нього умов договорів та угод;
організації професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників, а також професійного перенавчання тих, хто підлягає вивільненню з виробництва;
працевлаштування визначеної місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами відповідних рад кількості осіб, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці;
інформування працівників про наявність вакантних робочих місць (посад), у тому числі з неповним робочим часом.

2. Підприємствам, установам і організаціям, що активно сприяють розв'язанню проблем зайнятості населення в регіоні (шляхом створення додаткових робочих місць для працевлаштування чи організації оплачуваних громадських робіт або використання понад встановлену квоту праці осіб, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці), відповідно до законодавства України надаються пільги щодо податків та інших платежів до бюджету, які частково або повністю компенсують витрати, пов'язані з прийняттям на роботу додаткової кількості працівників.

3. Підприємства, установи і організації в разі відмови у прийнятті на роботу спеціалістів, які були раніше ними заявлені, відшкодовують державній службі зайнятості всі витрати, пов'язані з працевлаштуванням, професійною підготовкою, перепідготовкою,

виплатою допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги по безробіттю. Одержані кошти спрямовуються до місцевої частини державного фонду сприяння зайнятості населення.

4. Підприємства, установи і організації незалежно від форми власності реєструються у місцевих центрах зайнятості за їх місцезнаходженням як платники збору до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, щомісяця подають цим центрам адміністративні дані у повному обсязі про наявність вільних робочих місць (вакансій) та про працівників, які працюють неповний робочий день (тиждень), якщо це не передбачено трудовим договором, або не працюють у зв'язку з простоем виробництва з не залежних від них причин, і в десятиденний строк - про всіх прийнятих працівників у порядку, встановленому законодавством. Несвоєчасна реєстрація або відмова від неї, порушення порядку подання адміністративних даних тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством. (Пункт 4 статті 20 в редакції Закону N 3047-III [3047-14] від 07.02.2002)

5. При вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, у тому числі ліквідацією, реорганізацією або перепрофілюванням підприємств, установ, організацій, скороченням чисельності або штату працівників, підприємства, установи, організації, незалежно від форм власності, повідомляють про це не пізніше як за два місяці у письмовій формі державну службу зайнятості, вказуючи підстави і строки вивільнення, найменування професій, спеціальностей, кваліфікації, розмір оплати праці, а в десятиденний строк після вивільнення - списки фактично вивільнених працівників.

У разі неподання або порушення строків подання цих даних стягується штраф у розмірі річної заробітної плати за кожного вивільненого працівника. Ці кошти зараховуються до державного фонду сприяння зайнятості і використовуються для фінансування заходів по працевлаштуванню та соціального захисту вивільнюваних працівників.

6. Порядок стягнення та розміри штрафів за невиконання вимог цієї статті з підприємств, установ і організацій встановлюються законодавством України.

(Стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1993-XII [1993-12] від 18.12.91, N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 21. Участь професійних спілок у здійсненні заходів щодо сприяння зайнятості

1. Професійні спілки беруть участь у розробці державної політики зайнятості, відповідних законодавчих актів України і рішень місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних рад.

2. Права і повноваження професійних спілок щодо забезпечення захисту громадян від безробіття та його наслідків визначаються генеральною, галузевими, регіональними угодами та колективними договорами, що укладаються профспілковими органами з власниками підприємств, установ, організацій або уповноваженими ними органами відповідно до законів України.

Професійні спілки, власники підприємств, установ, організацій або уповноважені ними органи проводять спільні консультації з проблем зайнятості населення.

(Пункт 2 статті 21 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 22. Державний фонд сприяння зайнятості населення

1. Державний фонд сприяння зайнятості населення утворюється

для фінансування передбачених програмами зайнятості населення заходів щодо:

професійної орієнтації населення, професійного навчання вивільнюваних працівників і безробітних, сприяння в їх працевлаштуванні, виплати допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю; (Абзац другий пункту 1 статті 22 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

надання безпроцентної позики безробітним для зайняття підприємницькою діяльністю;

створення і розвитку навчально-матеріальної бази, інформаційно-обчислювальних центрів, центрів профорієнтації, підготовки і навчання працівників, службових приміщень і власних підприємств служби зайнятості;

організації додаткових робочих місць в галузях народного господарства;

утримання працівників служби та інших витрат, пов'язаних із соціальним захистом права громадян держави на працю; відшкодування Пенсійному фонду України витрат, пов'язаних із достроковим виходом працівників на пенсію. (Пункт 1 статті 22 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. Державний фонд сприяння зайнятості населення є загальнодержавним позабюджетним цільовим фондом, самостійною фінансовою системою і утворюється на державному та місцевому рівнях за рахунок: (Абзац перший частини першої пункту 2 статті 22 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

асигнувань державного і місцевих бюджетів, розмір яких встановлюється Верховною Радою України;

зборів на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття; (Абзац третій пункту 2 статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 47/96-ВР [47/96-ВР] від 14.02.96, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

коштів служби зайнятості, отриманих за надання платних послуг підприємствам та організаціям, і частини прибутку підприємств, установ та організацій, що створюються державною службою зайнятості.

(Пункт 2 статті 22 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

3. Розпорядником коштів державного фонду сприяння зайнятості є державна служба зайнятості.

Розподіл коштів державного фонду сприяння зайнятості населення на поточний рік і звіт про використання їх за минулий рік затверджуються Кабінетом Міністрів України разом з державною програмою зайнятості населення. (Пункт 3 статті 22 доповнено частиною другою згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

4. Положення про державний фонд сприяння зайнятості населення затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 23. Організація оплачуваних громадських робіт

1. Місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад за участю державної служби зайнятості для забезпечення тимчасової зайнятості населення, передусім осіб, зареєстрованих як безробітні, організують проведення оплачуваних громадських робіт на підприємствах, в установах і організаціях комунальної власності і за договорами - на інших підприємствах, в установах і організаціях. (Пункт 1 статті 23 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

2. З особами, які бажають брати участь в громадських роботах, укладається строковий трудовий договір з правом його продовження за погодженням сторін до вирішення питання про їх працевлаштування на підходящу роботу. Переважним правом укладання договорів

користуються громадяни, зареєстровані як безробітні. (Пункт 2 статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

3. У разі закінчення встановленого строку виплати допомоги по безробіттю громадянин має переважне право на здобуття іншої професії (спеціальності) і участь в оплачуваних громадських роботах на період - до надання йому підходящої роботи.

4. Оплата праці осіб, зайнятих на громадських роботах, здійснюється за фактично виконану роботу і не може бути меншою мінімального розміру заробітної плати, встановленої законодавством України, при якісному виконанні норм праці.

На осіб, зайнятих на громадських роботах, поширюються соціальні гарантії, включаючи право на пенсійне забезпечення, виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності.

За безробітними громадянами, які беруть участь у таких роботах, зберігається виплата допомоги по безробіттю у розмірах і в строки, встановлені відповідно до цього Закону. (Пункт 4 статті 23 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

5. Фінансування громадських робіт провадиться за рахунок місцевого бюджету із залученням коштів державного фонду сприяння зайнятості населення (в частині організації таких робіт для безробітних) і підприємств, установ та організацій, для яких ця робота виконується за договорами.

6. Положення про оплачувані громадські роботи затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Професійна підготовка і перепідготовка незайнятих громадян

1. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації і перепідготовка осіб, зареєстрованих у службі зайнятості як такі, що шукають роботу, безробітних, може провадитись у випадках: (Абзац перший пункту 1 статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

неможливості підібрати підходящу роботу через відсутність у громадянина необхідної професійної кваліфікації;
необхідності змінити кваліфікацію у зв'язку з відсутністю роботи, яка відповідає професійним навикам громадянина;
втрати здатності виконання роботи за попередньою професією;
пошуку роботи вперше і відсутності професії (спеціальності).

(Пункт 1 статті 24 доповнено абзацом згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації і перепідготовка громадян організуються державною службою зайнятості за її направленням у навчальних закладах, на підприємствах, в установах і організаціях (незалежно від їх підпорядкованості) згідно з укладеними договорами або у спеціально створюваних для цього учбових центрах за рахунок коштів державного фонду сприяння зайнятості населення.

Розділ IV

КОМПЕНСАЦІЇ І ГАРАНТІЇ ПРИ ВТРАТІ РОБОТИ

(Назва розділу IV в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Стаття 25. Види компенсацій

Держава створює умови незайнятим громадянам у поновленні їх

трудової діяльності та забезпечує їм такі види компенсацій:
(Абзац перший статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом
N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

- а) надання особливих гарантій працівникам, вивільнюваним з підприємств, установ, організацій;
- б) виплата матеріальної допомоги в період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації; (Підпункт "б" статті 25 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)
- в) виплата в установленому порядку допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю; (Підпункт "в" статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)
- г) подання додаткової матеріальної допомоги безробітному громадянину і членам його сім'ї з урахуванням наявності осіб похилого віку і неповнолітніх дітей, які перебувають на його утриманні.

Стаття 26. Особливі гарантії працівникам, які втратили роботу у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці

1. Працівникам, трудовий договір з якими було розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу в зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідацією, реорганізацією, перепрофілюванням підприємств, установ, організацій, скороченням чисельності або штату працівників, і військовослужбовцям, звільненим з військової служби у зв'язку із скороченням чисельності або штату без права на пенсію, за умови їх реєстрації в службі зайнятості протягом семи календарних днів після звільнення як таких, що шукають роботу, гарантується: (Абзац перший пункту 1 статті 26 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

а) надання статусу безробітного, якщо протягом семи днів працівнику не було запропоновано підходящої роботи; (Підпункт "а" пункту 1 статті 26 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

б) право на одержання допомоги по безробіттю у розмірі 100 процентів середньої заробітної плати за останнім місцем роботи протягом 60 календарних днів, 75 процентів - протягом 90 календарних днів і 50 процентів - протягом наступних 210 календарних днів, але не більше середньої заробітної плати, що склалася в народному господарстві відповідної області за минулий місяць, і не нижче встановленого законодавством розміру мінімальної заробітної плати; (Підпункт "б" пункту 1 статті 26 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97 - вводить в дію з 1 січня

1999 року, вводить в дію з 1 січня 2000 року згідно із Законом N 295-XIV [295-14] від 04.12.98, вводить в дію з 1 січня 2001 року згідно із Законом N 1310-XIV [1310-14] від 17.12.99)

в) збереження на новому місці роботи, на весь період професійного перенавчання з відривом від виробництва, середньої заробітної плати за попереднім місцем роботи;

г) право на достроковий вихід на пенсію за півтора року до встановленого законодавством строку осіб передпенсійного віку, які мають встановлений законодавством про пенсійне забезпечення необхідний загальний трудовий стаж (у тому числі на пільгових умовах).

(Частина другу пункту 1 статті 26 виключено на підставі Закону N 2398-III [2398-14] від 26.04.2001)

Витрати, пов'язані із достроковим виходом на пенсію, здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду України з наступним відшкодуванням цих витрат із державного фонду сприяння зайнятості населення. (Пункт 1 статті 26 доповнено частиною згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Вивільненим працівникам надаються також інші пільги і компенсації відповідно до законодавства. (Пункт 1 статті 26 доповнено частиною згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

2. У разі коли вивільнений працівник без поважних причин своєчасно не зареєструвався у державній службі зайнятості як такий, що шукає роботу, він втрачає пільги, передбачені цією статтею, а умови виплати допомоги по безробіттю та її розмір встановлюються на підставі статей 28 і 29 цього Закону, а якщо цей працівник відмовився від двох пропозицій підходящої роботи в період пошуку роботи, він втрачає право на надання статусу безробітного строком на три місяці з подальшою перереєстрацією як такого, що шукає роботу. Умови виплати допомоги по безробіттю та її розмір встановлюються при цьому на підставі статей 28 і 29 цього Закону. (Пункт 2 статті 26 в редакції Законів N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

3. На працівників, які звільняються з підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, у зв'язку з відселенням або самостійним переселенням з території радіоактивного забруднення і зареєструвалися у місячний строк після звільнення в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, поширюється дія пункту 1 цієї статті. (Статтю 26 доповнено пунктом 3 згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

4. Для підприємств, установ та організацій, що забезпечують перенавчання вивільнених працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва та праці, при обчисленні податку з прибутку сума балансового прибутку зменшується на розмір витрат, пов'язаних з організацією професійної підготовки таких працівників.

Якщо протягом двох років, які передують вивільненню, працівник не мав можливості підвищити свою кваліфікацію чи одержати суміжну професію за попереднім місцем роботи, і якщо при працевлаштуванні йому необхідно підвищити кваліфікацію або пройти професійну перепідготовку, то витрати на ці заходи проводяться за рахунок підприємства, установи, організації, з яких вивільнено працівника.

У разі необхідності державна служба зайнятості може компенсувати підприємствам, установам та організаціям до 50 процентів витрат на організацію навчання прийнятих на роботу громадян, вивільнених з інших підприємств, установ, організацій з підстав, передбачених цією статтею.

5. Гарантії, встановлені пунктом 1 цієї статті, поширюються також на осіб, що втратили роботу внаслідок нещасного випадку на виробництві або настання професійного захворювання, в результаті чого потребують професійної підготовки, перепідготовки чи підвищення кваліфікації.

Стаття 27. Розмір матеріальної допомоги в період професійної підготовки та перепідготовки

1. Громадянам, зареєстрованим у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу і безробітні, згідно з пунктом 1 статті 26 цього Закону, в період професійної підготовки і перепідготовки виплачується матеріальна допомога в розмірі 75 процентів їх середньої заробітної плати за останнім місцем роботи,

але не більше середньої заробітної плати, що склалася в народному господарстві відповідної області за минулий місяць, і не нижче встановленого законодавством розміру мінімальної заробітної плати.

2. Громадянам, які звільнилися з підприємств, установ і організацій з інших причин, ніж встановлені пунктом 1 статті 26 цього Закону, або які вперше шукають роботу, або тривалий час (більше шести місяців) не працюють, або закінчили навчання у професійно-технічних і вищих закладах освіти чи звільнилися зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби, зареєстрованим у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу і безробітні, у період професійної підготовки і перепідготовки виплачується матеріальна допомога у розмірі допомоги по безробіттю, передбаченої для цієї категорії громадян. (Стаття 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 28. Умови виплати допомоги по безробіттю громадянам, зареєстрованим на загальних підставах

1. У державній службі зайнятості громадяни реєструються на загальних підставах як такі, що шукають роботу, крім осіб, які реєструються на підставі статті 26 цього Закону.

2. Право на допомогу по безробіттю мають незайняті (непрацюючі) громадяни, визнані у встановленому порядку безробітними.

3. Допомога по безробіттю виплачується з восьмого дня після реєстрації громадянина у державній службі зайнятості до працевлаштування, але не більше 360 календарних днів протягом двох років; для осіб передпенсійного віку (підпункт "г" пункту 1 статті 5 цього Закону) - до 720 календарних днів, а громадянам, які бажають відновити трудову діяльність після тривалої (більше шести місяців) перерви, та громадянам, які вперше шукають роботу, допомога по безробіттю виплачується не більше 180 календарних днів.

4. У період пошуку роботи та безробіття громадянин зобов'язаний сприяти своєму працевлаштуванню відповідно до рекомендацій працівників державної служби зайнятості. (Стаття 28 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 29. Розміри допомоги по безробіттю громадянам, зареєстрованим на загальних підставах

(Назва статті 29 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

1. Громадянам, зареєстрованим на загальних підставах у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, визнані у встановленому порядку безробітними і мають право на одержання допомоги по безробіттю, гарантується її виплата у розмірі:

а) не менше 50 процентів середньої заробітної плати за попереднім місцем роботи, але не більше середньої заробітної плати, що склалася в народному господарстві відповідної області за минулий місяць, і не нижче встановленого законодавством розміру мінімальної заробітної плати, якщо громадянин протягом 12 місяців, що передували початку безробіття, працював не менше 26 календарних тижнів;

б) не нижче встановленого законодавством розміру мінімальної заробітної плати - у всіх інших випадках, включаючи громадян, які шукають роботу вперше або після тривалої (більше шести місяців) перерви.

(Пункт 1 статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом

N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92, в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

(Пункт 2 статті 29 виключено на підставі Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. Розмір допомоги по безробіттю підлягає індексації в установленому законодавством порядку.

(Пункт 4 статті 29 виключено на підставі Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

3. Порядок подання допомоги по безробіттю визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 30. Припинення та відкладення виплати допомоги по безробіттю і матеріальної допомоги по безробіттю

(Назва статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

1. Виплата допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги по безробіттю припиняється у разі:

- а) працевлаштування безробітного;
- б) поновлення безробітного на роботі за рішенням суду;
- в) вступу до навчального закладу на навчання з відривом від виробництва;
- г) проходження професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації за направленням державної служби зайнятості;
- д) призову на строкову військову або альтернативну (невійськову) службу;
- е) набрання законної сили вироком суду про позбавлення волі або направлення на лікування до лікувально-трудоного профілакторію;
- є) отримання права на пенсію відповідно до законодавства України;
- ж) переїзду на постійне місце проживання в іншу місцевість (район, місто);
- з) закінчення строку їх виплати;
- и) одержання допомоги по безробіттю або матеріальної допомоги по безробіттю обманним шляхом;
- і) подання письмової заяви про бажання здійснювати догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- ї) подання до державної служби зайнятості письмової заяви про відмову від послуг державної служби зайнятості;
- й) смерті безробітного.

(Пункт 1 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

2. Виплата допомоги по безробіттю відкладається на строк до трьох місяців у разі: (Абзац перший пункту 2 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

- а) надання громадянину відповідно до діючого порядку вихідної допомоги та інших виплат при вивільнюванні з підприємств, установ і організацій, що забезпечують часткову чи тимчасову компенсацію втраченого заробітку, крім державної допомоги сім'ям з дітьми та допомоги, виплачуваної з громадських фондів; (Підпункт "а" пункту 2 статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом N 665/97-ВР

[665/97-ВР] від 21.11.97)

б) звільнення з підстав, передбачених пунктами 3, 4, 7, 8 статті 40 і статтею 41 Кодексу законів про працю України [322-08];

в) порушення умов пункту 4 статті 28 цього Закону;

г) звільнення громадянина з останнього місця роботи за власним бажанням без поважних причин.

Виплата матеріальної допомоги по безробіттю може відкладатися на зазначений строк у разі порушення вимог пункту 4 статті 28 цього Закону. (Пункт 2 статті 30 доповнено частиною другою згідно із Законом N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

3. Виплата допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги по безробіттю припиняється на строк до трьох місяців у разі: (Абзац перший частини першої пункту 3 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

а) відмови громадянина від двох пропозицій підходящої роботи;

б) приховування від державної служби зайнятості відомостей про працевлаштування на тимчасову роботу в період одержання допомоги по безробіттю;

в) порушення громадянином умов і строку його реєстрації та перереєстрації як безробітного; (Підпункт "в" частини першої пункту 3 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

г) перереєстрації безробітного, який був знятий з обліку за невідвідування центру зайнятості більше місяця без поважних причин та не сприяв своєму працевлаштуванню; (Підпункт "г" частини першої пункту 3 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

д) відмови від роботи за спеціальністю, набутою після

перенавчання за направленням служби зайнятості;

е) припинення навчання у навчальних закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів без поважних причин.

Строк, на який припиняється виплата допомоги по безробіттю або матеріальної допомоги по безробіттю, зараховується до загального періоду виплати допомог, зазначених у пункті 3 статті 28 і пункті 1 статті 31 цього Закону. (Частина друга пункту 3 статті 30 в редакції Закону N 665/97-ВР [665/97-ВР] від 21.11.97)

(Стаття 30 в редакції Закону N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Стаття 31. Матеріальна допомога по безробіттю

1. Безробітні після закінчення строку виплати допомоги по безробіттю можуть одержувати протягом 180 календарних днів матеріальну допомогу по безробіттю у розмірі до 75 процентів встановленої законодавством мінімальної заробітної плати за умови, що середньомісячний сукупний дохід на члена сім'ї не перевищує встановленого законодавством неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

2. У разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні, членам сім'ї безробітного або особі, яка здійснювала поховання, виплачується допомога на поховання у розмірі, встановленому законодавством.

3. Кожному з членів сім'ї, які перебувають на утриманні безробітного, а також громадянам, у яких закінчився строк виплати допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю, подається одноразова матеріальна допомога у розмірі 50 процентів встановленої законодавством мінімальної заробітної плати.

4. Умови подання матеріальної допомоги по безробіттю та іншої допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України.

(Стаття 31 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII

[2787-12] від 17.11.92, в редакції Закону N 665/97-ВР
[665/97-ВР] від 21.11.97)

Стаття 32. Добровільне соціальне страхування зайнятості

1. Громадяни можуть укладати з органами державного страхування договір на випадок втрати роботи.

Порядок, періодичність та умови страхування визначаються законодавством України.

2. Громадяни, які уклали такі договори, не втрачають права на одержання допомоги по безробіттю або матеріальної допомоги в період професійної підготовки і перепідготовки.

Стаття 33. Додаткові гарантії громадянам України

Законодавством України можуть передбачатися за рахунок бюджету держави додаткові гарантії громадянам, вивільнюваним з підприємств, що підлягають ліквідації у зв'язку із здійсненням заходів щодо поліпшення екологічної обстановки або внаслідок стихійного лиха.

Розділ V

КОНТРОЛЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 34. Органи, які здійснюють контроль

Контроль за додержанням законодавства України про зайнятість населення здійснюється місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами відповідних рад, відповідними державними органами, інспекціями служби зайнятості та профспілковими об'єднаннями.

(Стаття 34 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2787-XII [2787-12] від 17.11.92)

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про зайнятість населення

Службові особи, винні у порушенні законодавства України про зайнятість населення, притягуються у встановленому порядку до відповідальності.

Голова Верховної Ради України Л.КРАВЧУК

м. Київ, 1 березня 1991 року
N 803-XII